

219

ZÁKON

ze dne 26. září 1995

DEVIZOVÝ ZÁKON

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

ČÁST PRVNÍ

ZÁKLADNÍ USTANOVENÍ

§ 1

Vymezení pojmů

Pro účely tohoto zákona se rozumí

- a) tuzemskem území České republiky,
- b) tuzemcem fyzická osoba s trvalým pobytem¹⁾ v tuzemsku nebo právnická osoba se sídlem²⁾ v tuzemsku,
- c) cizozemcem fyzická nebo právnická osoba neuvedená v písmenu b),
- d) devizovými hodnotami peněžní prostředky v cizí měně, zahraniční cenné papíry a dále penězi ocenitelná práva a závazky od nich odvozené (dále jen „finanční deriváty“),
- e) cennými papíry listiny nebo je nahrazující zápisy, s nimiž je spojeno právo účasti na majetku nebo právo na peněžní plnění,
- f) zahraničními cennými papíry cenné papíry, jejichž emitentem je cizozemec,
- g) tuzemskými cennými papíry cenné papíry, jejichž emitentem je tuzemec,
- h) finančním úvěrem poskytnutí peněžních prostředků v české nebo v cizí měně, se kterým je spojena povinnost k jejich vrácení v peněžní formě; za finanční úvěr se považuje i peněžní půjčka, hypoteční úvěr, spotřebitelský úvěr, finanční leasing,
- i) přímou investicí při plnění oznamovací povinnosti takové vynaložení peněžních prostředků nebo jiných penězi ocenitelných majetkových práv a jiných majetkových hodnot, jehož účelem je založení, nabytí nebo rozšíření trvalých ekonomických vztahů investujícího tuzemce nebo tuzemců jako osob jednajících ve shodě na podnikání v zahraničí nebo investujícího cizozemce nebo cizozemců jako osob jednajících ve shodě na podnikání v tuzemsku, a to zejména některou z těchto forem:
 - 1. vznik nebo získání výlučného podílu na podnikání včetně jeho rozšíření,
 - 2. účast v nově vzniklém nebo existujícím podnikání, jestliže investor vlastní nebo získá nejméně 10 % podílu na základním kapitálu obchodní společnosti nebo družstva nebo nejméně 10 % podílu na vlastním kapitálu společnosti nebo nejméně 10 % hlasovacích práv nebo jiný podíl na podnikání společnosti přesahující 10 %,

3. další poskytnutí nebo přijetí finančních prostředků nebo jiných penězi ocenitelných majetkových hodnot nebo práv v rámci ekonomických vztahů založených přímou investicí,
 4. finanční úvěr spojený s dohodou o podílu na rozdělení zisku nebo s výkonem účinného vlivu na řízení podniku,
 5. užití zisku ze stávající přímé investice do této investice (reinvestice zisku),
- j) devizovými orgány Ministerstvo financí a Česká národní banka,
- k) devizovým místem
1. banka nebo spořitelní a úvěrní družstvo se sídlem v tuzemsku, pobočka zahraniční banky, platební instituce, pobočka zahraniční platební instituce, poskytovatel platebních služeb malého rozsahu, instituce elektronických peněz, pobočka zahraniční instituce elektronických peněz nebo vydavatel elektronických peněz malého rozsahu, které jsou v rozsahu bankovní licence, povolení nebo registrace podle zvláštního právního předpisu³⁾ oprávněny provádět platební styk ve vztahu k zahraničí, směnářskou činnost nebo bezhotovostní obchody s cizí měnou,
 2. směnárník, nebo
 3. osoba oprávněná k poskytování platebních služeb ve vztahu k zahraničí na základě principu jednotné licence.

§ 2

Rozdělení působnosti mezi devizovými orgány

- (1) Státní správu podle tohoto zákona vykonávají Ministerstvo financí a Česká národní banka.
- (2) Ministerstvo financí vykonává působnost podle tohoto zákona vůči organizačním složkám státu, územním samosprávným celkům, státním fondům a vůči všem osobám v oblasti úvěrů poskytovaných nebo přijímaných Českou republikou.
- (3) Česká národní banka vykonává působnost podle tohoto zákona vůči ostatním tuzemcům a vůči cizozemcům.

ČÁST DRUHÁ

PRÁVA A POVINNOSTI TUZEMCŮ A CIZOZEMCŮ

§ 5

Oznamovací povinnost

- (1) Tuzemec je povinen oznámit za účelem sestavení platební bilance České republiky, v souladu se závazky vyplývajícími z jejího členství v mezinárodních organizacích, skutečnosti týkající se
 - a) peněžních pohledávek a závazků vůči tuzemcům v zahraničí a vůči cizozemcům,
 - b) přímých investic, finančních úvěrů, cenných papírů a s nimi souvisejících inkas a úhrad vůči tuzemcům v zahraničí a vůči cizozemcům, operací na finančním trhu, včetně operací prováděných prostřednictvím cizozemců,
 - c) zřízení a stavu účtů nebo jiných forem vkladů v zahraničí, včetně svěření peněžních prostředků k uložení na účet v zahraničí,

a to v rozsahu, za období, ve lhůtách a způsobem stanoveným vyhláškou České národní banky nebo na vyžádání devizového orgánu.

- (2) Tuzemec je povinen, kromě skutečností uvedených v odstavci 1, oznámit na vyžádání devizového orgánu skutečnosti týkající se transakcí spojených se zahraničním obchodem.
- (3) Cizozemec, který podniká v tuzemsku, je povinen plnit oznamovací povinnost podle odstavců 1 a 2, pokud oznamované skutečnosti souvisejí s jeho podnikáním v tuzemsku.
- (4) Centrální depozitář a jiné osoby oprávněné k vedení evidence investičních nástrojů, pokud za ně tuto povinnost neplní centrální depozitář, a dále obchodníci s cennými papíry jsou povinni na vyžádání České národní banky oznámit souhrnné údaje týkající se cenných papírů, které evidují nebo mají v úschově, správě nebo které jsou u nich uloženy, a to v členění podle země sídla nebo bydliště vlastníka, země sídla nebo bydliště emitenta, druhu cenného papíru, jeho případné splatnosti, odvětvové klasifikace ekonomických činností^{7a)} emitenta cenného papíru a u zahraničních cenných papírů i podle odvětvové klasifikace ekonomických činností vlastníka cenného papíru.
- (5) Oznamovací povinnost podle odstavců 1 až 4 se plní vůči devizovému orgánu přímo nebo, pokud tak stanoví vyhláška České národní banky, prostřednictvím devizového místa.
- (6) Devizová místa, jejichž prostřednictvím se oznamovací povinnost plní, jsou povinna předat oznamované skutečnosti devizovému orgánu způsobem stanoveným vyhláškou České národní banky.
- (7) Devizová místa jsou povinna nakládat s informacemi získanými v rámci plnění oznamovací povinnosti tak, aby bylo zamezeno jejich zneužití.

§ 7

Jiné povinnosti

Tuzemci a cizozemci jsou povinni předkládat devizovému místu zvláštní povolení (§ 32 odst. 1 a 2), jestliže se podle tohoto zákona vyžaduje.

§ 8

Práva a povinnosti devizových míst

Devizové místo je povinno vyžadovat před provedením příslušné úhrady předložení zvláštního povolení (§ 32 odst. 1 a 2), jestliže se podle tohoto zákona vyžaduje.

ČÁST TŘETÍ

DEVIZOVÁ KONTROLA

§ 20

Kontrolní orgány

- (1) Devizový orgán v rámci své působnosti kontroluje dodržování tohoto zákona, právních předpisů vydaných k jeho provedení, mezinárodních smluv, které jsou součástí právního řádu, a zvláštních povolení (§ 32 odst. 1 a 2) (dále jen „devizové předpisy“). V této souvislosti je oprávněn vyžadovat potřebnou součinnost kontrolovaných osob, a to zejména předložení požadovaných dokladů a vysvětlení.

- (2) Při provádění devizové kontroly na místě se vztahy mezi devizovým orgánem a kontrolovanými osobami řídí základními pravidly kontrolní činnosti stanovenými zvláštním zákonem,¹⁴⁾ pokud tento zákon nestanoví jinak.

§ 21

Povinnosti kontrolovaných osob

Kontrolované osoby jsou povinny v souvislosti s devizovou kontrolou poskytnout devizovému orgánu potřebnou součinnost.

§ 22

Postup devizových orgánů při zjištění porušení devizových předpisů

- (1) Zjistí-li devizový orgán, že osoba porušila devizové předpisy, může této osobě
- uložit opatření k nápravě zjištěných nedostatků a za tím účelem stanovit lhůtu k odstranění těchto nedostatků,
 - pozastavit činnost, která je v rozporu s devizovými předpisy,
 - zakázat činnost, která je v rozporu s devizovými předpisy,
 - zrušit zvláštní povolení.
- (2) Za porušení devizových předpisů se považuje i překročení rozsahu povolení a nedodržení podmínek stanovených v registraci nebo ve zvláštním povolení (§ 32 odst. 1 a 2).
- (3) Osoba, které bylo uloženo opatření podle odstavce 1 písm. a), je povinna informovat devizový orgán o způsobu odstranění zjištěných nedostatků, a to ve lhůtě stanovené devizovým orgánem.
- (4) V rozhodnutí o pozastavení činnosti podle odstavce 1 písm. b) devizový orgán stanoví dobu a rozsah pozastavení činnosti.

Správní delikty

§ 25

- (1) Právnícká nebo podnikající fyzická osoba se dopustí správního deliktu tím, že
- jako tuzemec nesplní oznamovací povinnost podle § 5 odst. 1 nebo 2,
 - jako cizozemec, který podniká v tuzemsku, nesplní oznamovací povinnost podle § 5 odst. 3,
 - jako tuzemec nebo cizozemec nepředloží devizovému místu zvláštní povolení podle § 7,
 - nesplní informační povinnost podle § 22 odst. 3,
 - nesplní depozitní povinnost podle § 31a odst. 1,
 - v rozporu s § 31a odst. 3 po dobu trvání depozitní povinnosti volně nakládá s peněžními prostředky uloženými na zvláštním účtu nebo převede své právo na jejich výplatu na jinou osobu,
 - poruší zákaz podle § 32 odst. 1 nebo 2, nebo

- h) jako provozovatel hromadného informačního prostředku v rozporu s § 32 odst. 5 neuveřejní informaci o vyhlášení nouzového stavu v devizovém hospodářství.
- (2) Centrální depozitář, jiné osoby oprávněné k vedení evidence investičních nástrojů nebo obchodník s cennými papíry se dopustí správního deliktu tím, že nesplní oznamovací povinnost podle § 5 odst. 4.
- (3) Za správní delikt se uloží pokuta do
- a) 100 000 Kč, jde-li o správní delikt podle odstavce 1 písm. a) až d) nebo podle odstavce 2,
 - b) 20 000 000 Kč, jde-li o správní delikt podle odstavce 1 písm. f), g) nebo h),
 - c) 0,3 % částky povinného depozita za každý kalendářní den neplnění depozitní povinnosti, jde-li o správní delikt podle odstavce 1 písm. e).

§ 26

- (1) Devizové místo se dopustí správního deliktu tím, že
- a) nepředá jemu oznámenou skutečnost devizovému orgánu podle § 5 odst. 6,
 - b) nakládá s informacemi získanými v rámci plnění oznamovací povinnosti v rozporu s § 5 odst. 7, nebo
 - c) nevyžádá povolení před provedením úhrady podle § 8.
- (2) Za správní delikt podle odstavce 1 se uloží pokuta do 500 000 Kč.

§ 27

- (1) Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že
- a) jako tuzemec nesplní oznamovací povinnost podle § 5 odst. 1 nebo 2,
 - b) jako tuzemec nebo cizozemec nepředloží devizovému místu zvláštní povolení podle § 7,
 - c) nesplní informační povinnost podle § 22 odst. 3,
 - d) nesplní depozitní povinnost podle § 31a odst. 1,
 - e) v rozporu s § 31a odst. 3 po dobu trvání depozitní povinnosti volně nakládá s peněžními prostředky uloženými na zvláštním účtu nebo převede své právo na jejich výplatu na jinou osobu,
 - f) poruší zákaz podle § 32 odst. 1 nebo 2, nebo
 - g) jako provozovatel hromadného informačního prostředku v rozporu s § 32 odst. 5 neuveřejní informaci o vyhlášení nouzového stavu v devizovém hospodářství.
- (2) Za přestupek lze uložit pokutu do
- a) 100 000 Kč, jde-li o správní delikt podle odstavce 1 písm. a), b) nebo c),
 - b) 20 000 000 Kč, jde-li o správní delikt podle odstavce 1 písm. e), f) nebo g),
 - c) 0,3 % částky povinného depozita za každý kalendářní den neplnění depozitní povinnosti, jde-li o správní delikt podle odstavce 1 písm. d).

§ 28

- (1) Právnícká osoba za správní delikt neodpovídá, jestliže prokáže, že vynaložila veškeré úsilí, které bylo možno požadovat, aby porušení právní povinnosti zabránila.
- (2) Při určení výměry pokuty právnícké osobě se přihlédne k závažnosti správního deliktu, zejména ke způsobu jeho spáchání a jeho následkům a k okolnostem, za nichž byl spáchán.
- (3) Odpovědnost právnícké osoby za správní delikt zaniká, jestliže správní orgán o něm nezahájil řízení do 1 roku ode dne, kdy se o něm dozvěděl, nejpozději však do 5 let ode dne, kdy byl spáchán.
- (4) Správní delikty podle tohoto zákona v prvním stupni projednává Česká národní banka.
- (5) Na odpovědnost za jednání, k němuž došlo při podnikání fyzické osoby nebo v přímé souvislosti s ním, se vztahují ustanovení zákona o odpovědnosti a postihu právnícké osoby.
- (6) Pokuty vybírá orgán, který je uložil. Uložená pokuta je splatná do 30 dnů ode dne, kdy rozhodnutí o jejím uložení nabylo právní moci. Příjem z pokut je příjmem státního rozpočtu.
- (7) Náhrady nákladů řízení za porušení povinností podle tohoto zákona jsou příjmem rozpočtu České národní banky a jsou splatné do 30 dnů ode dne, kdy rozhodnutí o jejich uložení nabylo právní moci. Náklady řízení vybírá v době jejich splatnosti Česká národní banka. Na náhradu nákladů řízení se pro účely správy jejich placení hledí jako na prostředky veřejného rozpočtu²²).

ČÁST PÁTÁ

SPOLEČNÁ, ZMOCŇOVACÍ, PŘECHODNÁ A ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

§ 30

Rozklad podaný proti rozhodnutí podle § 22 odst. 1 písm. b), c) nebo d) nemá odkladný účinek.

§ 30a

Zmocňovací ustanovení

Česká národní banka stanoví vyhláškou rozsah, období, lhůty a způsob plnění oznamovací povinnosti podle § 5.

Opatření při vážných hospodářských a finančních poruchách

§ 31a

Depozitní povinnost

- (1) Depozitní povinnost je povinnost osob držet po určitou dobu na zvláštním účtu u banky v tuzemsku stanovené procento objemu peněžních prostředků
 - a) z mezibankovních depozit zahraničních bank u bank v tuzemsku,
 - b) z depozit cizozemců, kteří nejsou bankou, u bank v tuzemsku,
 - c) z finančních úvěrů přijatých tuzemcem od cizozemce,

- d) získaných z vydání tuzemských dluhopisů a ostatních tuzemských cenných papírů vydaných v zahraničí, se kterými je spojeno právo na peněžní plnění.
- (2) Depozitní povinnost lze uložit pouze při nepříznivém vývoji platební bilance, kdy v důsledku přetrvávajícího nadměrného přílivu kapitálu hrozí prohloubení celkové nerovnováhy, které by mohlo vést k vážným hospodářským a finančním poruchám a k ohrožení stability měny a které není možné účinně odvrátit běžnými nástroji měnové politiky.
- (3) Po dobu trvání depozitní povinnosti nemohou osoby, na něž se depozitní povinnost vztahuje, volně nakládat s peněžními prostředky uloženými na zvláštním účtu a nemohou převést své právo na jejich výplatu na jinou osobu.
- (4) Česká národní banka a Ministerstvo financí stanoví vyhláškou rozsah a dobu trvání depozitní povinnosti, osoby, které jsou z depozitní povinnosti vyňaty, a banku, u které je veden zvláštní účet.

§ 32

Nouzový stav v devizovém hospodářství

- (1) V době nouzového stavu v devizovém hospodářství, je-li bezprostředně a vážně ohrožena platební schopnost vůči zahraničí, je zakázáno:
 - a) nabývat devizové hodnoty za českou měnu,
 - b) provádět veškeré úhrady z tuzemska do zahraničí, včetně převodů peněžních prostředků mezi bankami a jejich pobočkami,
 - c) ukládat peněžní prostředky na účtech v zahraničí,

není-li vydáno devizovým orgánem zvláštní povolení.

- (2) V době nouzového stavu v devizovém hospodářství, je-li bezprostředně a vážně ohrožena vnitřní měnová rovnováha České republiky, je zakázáno:
 - a) prodávat tuzemské cenné papíry cizozemcům,
 - b) přijímat finanční úvěry od cizozemců,
 - c) zřizovat v tuzemsku účty cizozemcům a ukládat peněžní prostředky na účty cizozemců,
 - d) převádět peněžní prostředky ze zahraničí do tuzemska mezi bankami a jejich pobočkami,

není-li vydáno devizovým orgánem zvláštní povolení.

- (3) Nouzový stav v devizovém hospodářství může vyhlásit vláda při nepříznivém vývoji platební bilance, který bezprostředně a vážně ohrožuje platební schopnost vůči zahraničí nebo vnitřní měnovou rovnováhu České republiky. Nouzový stav v devizovém hospodářství nastává dnem, v němž jej vláda vyhlásí oznámením v hromadných sdělovacích prostředcích, a končí dnem stanoveným vládou při jeho vyhlášení, nejdéle však uplynutím tří měsíců ode dne jeho oznámení v hromadných sdělovacích prostředcích.
- (4) Vláda při vyhlášení nouzového stavu v devizovém hospodářství současně uvede, zda jde o nouzový stav v devizovém hospodářství, na který se vztahují zákazy uvedené v odstavci 1 nebo v odstavci 2 anebo v obou těchto odstavcích.
- (5) Každý, kdo provozuje hromadné informační prostředky včetně televizního a rozhlasového vysílání, je povinen bez náhrady nákladů na základě žádosti vlády neprodleně a bez úpravy obsahu a smyslu uveřejnit informace o vyhlášení nouzového stavu v devizovém hospodářství.

- (6) Devizový orgán vydá pro dobu nouzového stavu v devizovém hospodářství zvláštní povolení podle odstavců 1 a 2 pouze z důvodu ohrožení života a zdraví osob, obrany a bezpečnosti státu a chodu jeho diplomatických služeb a pro operace, které povedou k prokazatelnému zlepšení stavu platební bilance. Zvláštní povolení se nevyžaduje, je-li účastníkem devizové právního vztahu Česká republika nebo Česká národní banka.

§ 33

Přechodná ustanovení

- (1) Devizové povolení udělené podle dosavadního devizového zákona¹⁹⁾ se považuje za devizové povolení podle tohoto zákona, jestliže se podle jeho ustanovení i nadále vyžaduje.
- (2) Osoby uvedené v § 1 písm. m) bodu 2 nebo 3, které vykonávají činnost na základě devizového povolení podle dosavadního devizového zákona, musí požádat devizový orgán o vydání devizové licence podle tohoto zákona nejpozději do jednoho roku od nabytí jeho účinnosti, jinak devizové povolení nebo oprávnění k výkonu činnosti uplynutím této doby zaniká.
- (3) Řízení zahájená ve věci nedovolených jednání podle dosavadních předpisů, která nejsou nedovoleným jednáním podle tohoto zákona, se dnem účinnosti tohoto zákona zastavují.
- (4) Jednání uskutečněná v rozporu s dosavadním devizovým zákonem, která jsou nedovolená i podle tohoto zákona, se postihují podle dosavadních předpisů s výjimkou uvedenou v odstavci 5. Řízení o těchto jednáních zahájená před účinností tohoto zákona se ukončí podle dosavadních předpisů, s výjimkou uvedenou v odstavci 5.
- (5) Osoby, které se podle dosavadního devizového zákona dopustily devizového přestupku, nelze po účinnosti tohoto zákona postihnout. Řízení ve věci devizových přestupků podle dosavadního zákona, která nebyla ukončena pravomocným rozhodnutím, se dnem účinnosti tohoto zákona zastavují.

§ 34

Zrušovací ustanovení

Zrušují se:

1. zákon č. 528/1990 Sb., devizový zákon, ve znění zákona č. 228/1992 Sb., zákona č. 264/1992 Sb. a zákona č. 82/1995 Sb.,
2. vyhláška Federálního ministerstva financí a Státní banky československé č. 303/1992 Sb., kterou se provádí devizový zákon, ve znění vyhlášky č. 169/1994 Sb.,
3. opatření České národní banky č. 282/1993 Sb., kterým se stanoví podmínky pro některé obchody s devizovými hodnotami, prováděné bankami,
4. opatření Státní banky československé, kterým se stanoví postup devizových tuzemců - právnických osob v případě přijetí platby v devizových prostředcích v hotovosti v oblasti operativní evidence a výkaznictví, vyhlášené v částce 103/1992 Sb.

§ 35

Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. října 1995.

Uhde v. r.

Havel v. r.

Klaus v. r.

-
- 1) Zákon č. 135/1982 Sb., o hlášení a evidenci pobytu občanů.
Zákon č. 123/1992 Sb., o pobytu cizinců na území České a Slovenské Federativní Republiky, ve znění zákona č. 190/1994 Sb.
- 2) § 2 odst. 3 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník.
- 3) Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů.
Zákon č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech a některých opatřeních s tím souvisejících a o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmu, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů.
Zákon č. 284/2009 Sb., o platebním styku.
- 4) § 1 odst. 3 písm. c) zákona č. 21/1992 Sb.
§ 3 odst. 1 písm. d) zákona č. 87/1995 Sb.
- 10) § 1 odst. 2 a 3 zákona č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu.
- 11) § 3 odst. 1 zákona č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon).
- 14) Část třetí zákona ČNR č. 552/1991 Sb., o státní kontrole, ve znění pozdějších předpisů.
- 17) Zákon ČNR č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů.
- 18) Zákon č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád).
- 19) Zákon č. 528/1990 Sb., devizový zákon, ve znění pozdějších předpisů.
- 22) § 2 odst. 2 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád.